

N:o 40.

Af herr **P. G. Petersson** i Brystorp, *angående ändrad lydelse af 4 § i förordningen den 20 september 1859 angående utsträckt frihet för bergshandteringen.*

Uti kongl hammarsmedsordningen af den 26 augusti 1823 föreskrifves, att i hvarje bergstingslag skall hammarsmedskassa vara, och till denna kassa erläggas årlig afgift, af bruksegare för hvarje härd 2 kronor, mästare 1 krona, mästarensven 75 öre och smeddräng 25 öre. Kassan förvaltas och redovisas under bergstingsrättens inseende af tvenne hvarje år utsedde hammarverksegare. Af denna kassa skulle utdelas till smed, som träffas af olycka som honom vanför gör, samt gamla förlamade smeder och deras enkor efter behof och kassans tillgångar.

Uti Kongl. Maj:ts förordning den 20 september 1859 angående utsträckt frihet för bergshandteringen är i 4 § föreskrifvet: »De hammarsmeds- och mästarekassor, som vid denna författnings trädande i verkställighet finnas bildade, må af dem, som deruti äro delegare, gemensamt förvaltas och, utan att få förskingras, till dermed afsedt ändamål användas, hvaröfver vederbörande bergmästare eger hålla tillsyn». Af denna paragraf visas tydligt, att ingen annan har rätt till denna kassa än de, som deri voro delegare år 1859, och efter den tiden har tillskott till kassan upphört såväl från bruksegarne som smederna, kassan har fortfarande förvaltats af dertill utsedde bruksegare och utdelning till vederbörande skett, men om utdelningen till delegarne hafva under senare tider olika meningar uppstått mellan bruksegarne och bergmästaren på så sätt, att bruksegarne velat utdela till delegarne, som förut varit vanligt, i mån af kassans tillgångar, men bergmästaren förbjudit detta och sagt, att intet vidare får utdelas än blott räntan af kassans kapital, och vid förfrågan om hvilken i så fall skall erhålla kassan efter alla delegarnes död, har han svarat:

»detta skall tillfalla staten» — ett högst egendomligt uttryck, då staten aldrig haft någon utgift till eller del i denna kassa.

Qvarvarande delegare i kassan i södra bergsdistriktet Östergötlands län, voro år 1893 sjutioåtta stycken, deraf äro födda, under åren 1803 till och med 1810 fjorton, från 1810 till och med 1820 tjuguttre, från 1820 till och med 1830 trettiotre, från 1830 till och med 1840 sju och en född år 1846. Denne senare är tillkommen på det sätt, att hon är enka efter en gammal smed. Genom den höga åldern hos delegarne är ju påfallande, att en ej obetydlig minskning i antalet snart sker, hvadan utan någon risk äfven af kassans kapital något kan utdelas.

Ifrågavarande kassas kapital utgjorde år 1893 4,085 kronor 67 öre, således, om denna summa finge på en gång till delegarne utdelas, blefve på hvardera 52 kronor 38 öre, hvilket ej är större summa, än som för de fleste delegarne är nödigt till underhåll för ett år, och genom en sådan fördelning vore man förvissad om att kassan användts för sitt rätta ändamål.

På grund af anförda skäl får jag i hvad som rörer södra bergsdistriktet i Östergötlands län hemställa,

att Riksdagen måtte besluta om sådan ändring i 4 § af kongl. förordningen den 20 september 1859, angående utsträckt frihet för bergshandteringen, att orden deri *»utan att få förskingras»* måtte borttagas, men paragrafen i öfrigt bibehållas oförändrad.

Stockholm den 25 januari 1895.

P. G. Petersson.